

Најша КОВАЧЕВИЋ

ВИШЕ ОД ГЛУМЕ

Велика креација Небојше Дугалића
као Димитрија Карамазова

– Ретки су и изузетни дарови младога Небојше Дугалића којима је богато даровао гледаоце живећи лик Д. Карамазова на позорници Краљевачког позоришта у оквиру Дана преображења '94. Бриљантан чин глуме у свим аспектима, снажна и рафинирана емоција, суптилно промишљање текста, кристална дикција и колективно прочишћење у екстази античких амфитеатара. Као песме, као реквијем, као драма постојања био је то Чин чисте артифицијалности.

На сведеном простору који је временом растао у планетарни, са прозном столицом, где се почео материјализовати ћутљиви Божић човек Аљоша, са два предмета минимално али сврховито коришћеним, само гласом, игром руку, паузама (драматичнијим од говора), дакле самим собом изнедрен је лик несрећног грешника Карамазова.

Висока школа глуме је предтекст остварења и овом приликом је не можемо заобићи. Напротив. Видљива у смирености тела, у сведености покрета, беспрекорној дикцији, функционалности знака, контрапункту паузе - текста, кругу раста лика и динамици ритма. А, ипак, само оквир глумачке личности младога Дугалића који је као гејзер искочио из њега, слично »ужареној руској души« (И. Секулић) што се баца на нас из романа Ф. М. Достојевског. Игра руку у овом болном солилоквију је јединствена и даје одговор Ж. П. Сартру на круцијално питање егзистенцијализма – Где сам ја кад пружим руку? Одвајам се од себе и идем за њима. Те руке су грцале, биле заустављене у лету, лебделе ка Богу, криле и откривале душу и постајале »бића за себе« (И. Андрић) те руке су имале и тела своје душе и душу тела. Кореспондирале су са мишљу, ваздухом, музиком симбола.

Дубоко сложен лик Димитрија Карамазова откриван је кроз личну иницијацију патње човека који презире себе као прва али част личну брани. Карамазовштина се није везивала за оца већ за жену, као један од његових аспеката. Димитрије Карамазов, побуњеник, витез и грешник, носиоца је силовите руске душе специфичне у слојевима етике и естетике Достојевског, са знаком спасоносног жртвеног јагњета. Мржња према оцу, нечасном, первезном и садистичком, је истовремено и трагање за коренима наслеђеног, ружног и недостојног. Јер и такав отац је од Бога и против те судбинске чињенице и осуде, човек може или да се реши на

самоубиство (мазохизам) или оцеубиство (Богоубиство). Разапет на крсту патријархалном и религиозном наметнуте датости, и виталних сила живе младости, лик паћеника Димитрија расте у раскољњиковској казни без чина формалног убиства, али (као и Ивановој драми) признатог као свој, јер је у души већ одигран. Оно приземно, ружно и срамно у очевој похлепи и хедонизму је страст према жени која се прља да би се освојила и казнила. Тај карамазовски *modus vivendi* открива у себи Димитрије и читава »исповест« је заправо емоцијално и ментално обојена непристајањем на слику огледала. То сам ја? То нисам ја! Дугалић је обе стране истине сагледао контекстом те равни и композицијски монодраму водио и вагао. Зато смо и видели све половине ове измучене душе - њену нежност и лудачку безумност, мржњу која је љубав, духовно уздигнуће и земаљско ваљање у блату, болесну гордост и дечје јецање. Страсно тело у руке његове аниме.

Биполарност овога бића оличавали су невидљиви Аљоша испред и скривена Катарина иза. Аљоша који воли и разуме дубином анђела и зато нема шта и коме да прашта. Катарина која разуме али суди и због које се Димитрије жив преврће у гробу своје телесности и карамазовштине.

Где су врата спаса планетарне беспомоћности човека? Наравно, Дугалић не жели (и не може) да одговори на ово круцијално питање, као ни Достојевски, уосталом.

Тачку своје бравузорне глумачке креације остварио је Небојша Дугалић раздирући плачем савијен у клупко материје, без тела и руку.